

ОРГАНІЧНЕ КОЗІВНИЦТВО – ПЕРСПЕКТИВНА ГАЛУЗЬ СУЧАСНОГО ТВАРИННИЦТВА

В. П. Ткачук, к. с.–г. н., доцент
Житомирський національний агроекологічний університет

Тенденція щодо зростання виробництва української продукції з логотипом «органік», яка відмічається в Україні в останні роки, сприятиме вирішенню завдань продовольчої безпеки нашої держави [8, 9]. Адже органічне виробництво – це не просто цілісна система господарювання та виробництва харчових продуктів. Вона поєднує в собі найкращі практики з огляду на збереження довкілля, рівень біологічного розмаїття, збереження природних ресурсів, застосування високих стандартів належного утримання (добробуту) тварин та метод виробництва, який відповідає певним вимогам до продуктів, виготовлених з використанням речовин та процесів природного походження [7, 10].

Асортимент органічної продукції, що виробляють оператори органічного виробництва Житомирщини, постійно зростає. В області вже успішно органічно вирощують льон, пшеницю, полбу, гречку, жито, кукурудзу, просо, ячмінь соняшник, овес, боби, сою, горох, а

також виробляють різноманітні органічні м'ясні та молочні продукти. Проте ніша органічної продукції козівництва залишається на ринку незаповненою.

Варто зазначити, що з метою надання фінансової підтримки сільгосптоваровиробникам Житомирщини, рішенням сесії обласної ради від 21 липня 2016 р. № 284 прийнято «Програму розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2016–2020 рр». Рішенням № 349 цієї ж сесії було затверджено Порядки використання коштів за зазначеною програмою. Так, для часткового відшкодування вартості витрат на сертифікацію відповідності виробництва органічної продукції у 2016 р. двом сільськогосподарським підприємствам Новоград–Волинського району – ТОВ «Цефей–Груп» (с. Броники) та ПП «Галекс–Агро» (с. Стриєва) відшкодовано 81,8 тис. грн. понесених витрат. У 2017 році вже скористалися фінансовою підтримкою на розвиток органічного виробництва згідно Програми ТОВ «Цефей–Груп» і ПП «Галекс–Агро» Новоград–Волинського району, а також ПОСП «Зоря» (с. Стремигород Коростенського району), яким відшкодовано понесені витрати на проведення органічної сертифікації на загальну суму 94,7 тис. грн. [4].

Як зазначає ректор Житомирського національного агроєкологічного університету Олег Скидан, зважаючи на зростання інтересу до органічного виробництва з боку товаровиробників, обласну підтримку цього сектору економіки, а також поступове зміцнення освітнього та наукового забезпечення органічного агровиробництва, є всі передумови очікувати на його стабільне розширення в області у найближчі роки [4].

Однією із перспективних галузей сучасного тваринництва, в тому числі і для Житомирської області, є органічне козівництво. За даними Державної служби статистики України, однією із небагатьох галузей тваринництва, де у минулому році зафіксовано приріст промислового поголів'я, стала якраз ДРХ (дрібна рогата худоба)–майже на 2 тис. голів, у порівнянні із минулим роком (до 188,8 тисяч). Козівництво уже потроху вириває із забуття і має шанс стати гарною альтернативою традиційному молочарству – утримання кози загалом коштує дешевше, ніша не заповнена, та й заробити при правильному підході до роботи цілком реально [3].

В Україні молочних кіз розводять здавна, проте займаються ними переважно в присадибних господарствах. За валовим надоєм козиного молока його виробництво ніколи не складало конкуренцію коров'ячому, тому, мабуть, інтерес до нього залишався на низькому рівні, тоді як у багатьох країнах світу (Данія, Франція, Німеччина,

Голландія) молочне козівництво активно розвивалось саме в промислових масштабах [6].

За численими даними іноземних аграрних видань та інтернет-сайтів, сьогодні одним із найперспективніших напрямків сільськогосподарського молочного бізнесу вважається виробництво козиного молока. Щорічне світове виробництво цього продукту сягає 8299 тис. тонн. В окремих європейських країнах частка козиного молока становить близько 30% у загальному обсязі його виробництва, а в арабських – досягає 50,0–58,0% [3].

І в Україні одним із резервів поповнення продовольчих ресурсів, в тому числі з логотипом «органік», може стати належний розвиток галузі козівництва, яка характеризується різноманітністю одержуваної продукції, лікувальними і дієтичними властивостями молока, високою конкурентоспроможністю за рахунок ефективного використання кормів, гарних відтворювальних якостей та доброю акліматизацією тварин [5, 6].

На сьогоднішній день в Україні основне поголів'я молочних кіз представлено помісними із зааненською породою тваринами. Це досить крупні, плідучі та молочні тварини. Жива маса маток – 45–48 кг, молочна продуктивність становить 500–700 кг за лактацію, яка в середньому триває 7–10 місяців. Середня жирність молока – від 3,5% до 5,0%. Надій кращих кіз за добрих умов годівлі та утримання сягає 1000 кг і більше [2]. Органічні ферми розводять тварин зааненської, альпійської, нубійської порід та ламанча.

Козине молоко є цінним й корисним продуктом харчування з лікувальними властивостями, тим більше органічного походження. За рахунок високого вмісту солей кальцію і фосфору, вітамінів В₁, В₂, В₁₂, С, А, Д, альбуміну і казеїну його рекомендують для лікування дистрофії, рахіту, алергії, бронхіальної астми та інших хвороб. У порівнянні з коров'ячим, козине молоко калорійніше, має підвищений вміст сухої речовини, жиру, білка та мінеральних солей [1, 6].

Цінні властивості також має і козлятина. За смаковими та поживними якостями м'ясо кіз прирівнюється до баранини, в ньому міститься 61,7–66,7% води, 15,1–21,1% жиру, 16,2–17,1% білку. М'ясо молодих кіз за смаковими та поживними речовинами вважається ідеальним, бо містить мало жиру та холестерину. Кращою м'ясною продуктивністю характеризуються місцеві грубововнові кози. Оптимальний термін забою молодняка складає 1–1,5 роки при живій масі 36–40 кілограмів. При нагулі на природних пасовищах у весняний та літній періоди жива маса дорослих кіз зростає на 25–35% [5].

Серед переваг виробництва продукції козівництва можна відзначити те, що кози, на відміну від корів, приносять приплід не раз, а двічі на рік. Ці тварини за один окіт можуть мати двійні–трійні, що значною мірою спрощує й пришвидшує процес оновлення утримуваного на фермі стада чи його кількісне збільшення, а отже і має перспективи інтенсифікації селекції. Крім того, кози характеризуються цілим рядом важливих біологічних ознак: невибагливість до умов утримання та кормів, більш ефективне використання пасовищ, велике різноманіття одержуваної від них продукції – молока, м'яса, вовни, шкір та гною [1, 3, 6].

За останні роки галузь козівництва, у тому числі органічного спрямування, набуває істотного поширення. Але незважаючи на зростаючий інтерес до цієї галузі, перед нею постають нагальні проблеми: відсутність племінних господарств, належної науково–консультативної роботи з питань селекції, годівлі, переробки продукції козівництва. Основна кількість поголів'я кіз зосереджена в присадибних господарствах, що ускладнює застосування сучасних технологій розведення кіз [2, 6].

Ринок козиного м'яса, молока та виробів із них може бути більш широким, але для цього слід популяризувати інформацію про цінні властивості органічної продукції козівництва. Адже сьогодні у світі постійно зростає попит на якісні органічні продукти харчування.

Список літератури

1. Будуємо козину ферму і перспективний бізнес [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://milkua.info/uk/post/buduemo-kozinu-fermu-i-perspektivnij-biznes>.
2. Васильєва О. О. Аспекти розвитку козівництва як сучасного напрямку екологічного виробництва у тваринницькій галузі / О. О. Васильєва, О.М. Бондаренко // Вісн. Дніпропетровського держ. аграрно–економ. ун–ту. Сер. Сільськогосп. екологія. – 2017. – №3 (45). – С. 60–63.
3. Глотова Ірина. Доїти гроші : чотири історії фермерів, що зробили бізнес на козах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://agravery.com/uk/posts/show/doiti-grosi-cotiri-istorii-fermeriv-so-zrobili-biznes-na-kozah>.
4. Житомир платить органічним виробникам [Електронний ресурс] / ORGANIC UA. – Режим доступу : <http://organic.ua/uk/component/content/article/12-ukrnews/4092-zhytomyr-platy-organic-vyrobynykam>.

5. Ніша. Розведення кіз – перспективний напрямок бізнесу [Електронний ресурс] / Мій Бізнес. – Режим доступу : <https://msb.aval.ua/news/?id=26086>.

6. Помітун І. А чому б і не коза? [Електронний ресурс] / І. Помітун, Н. Косова, С. Асобайрі, Л. Паньків // Аграрний Тиждень. Україна. – Режим доступу : <http://a7d.com.ua/tvarinnictvo/12604-a-chomu-b-ne-koza.html>.

7. Стандарти – Сертифікаційна компанія «Органік стандарт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.Organicstandard.com.ua/ua/services/standards>.

8. Хміль Н. В. Продовольча безпека як складова сталого розвитку сільського господарства / Н. В. Хміль // Зб. наук. пр. Таврійського держ. агротехнологічного ун-ту. Сер. Екон. науки. – 2014. – № 2 (26). – С. 236–241.

9. Шуляр А. Л. Роль органічної продукції тваринного походження у формуванні продовольчої безпеки України / А. Л. Шуляр // Органічне виробництво і продовольча безпека : матеріали V Міжнар. наук.–практ. конф., 5–6 вер. 2017 р. – Житомир : ЖНАЕУ. – С. 150–155.

10. About organic [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.dossier.org.ua/sites/default/files/about-organic.pdf>.